

SZERENC S VÁROS POLGÁRMESTERE

3900 Szerencs, Rákóczi út 89.
telefon: (47) 565-200 • fax: (47) 565-210 • e-mail: polgarmester@szerencs.hu • www.szerencs.hu

ELŐTERJESZTÉS

Szerencs Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2024. június 13-i munkaterv szerinti ülésére

Az előterjesztés címe: Tájékoztató az időskorúak helyzetéről Szerencsen

Előterjesztő: Nyiri Tibor polgármester

Előterjesztést készítette: dr. Sipos Attila igazgató

Tartalom:

1. *előterjesztés*
2. *határozati javaslat*
3. *rendelet-tervezet*
4. *beszámoló*
5. *tájékoztató **

Tárgyalás módja: nyilvános / zárt / zárt ülésre javasolt *

Döntéshozatal módja: egyszerű többség / minősített többség / név szerinti *

Véleményezésre megkapta:

Pénzügyi Bizottság / Jogi és Ügyrendi Bizottság / Felügyelő Bizottság

Egyeztetve belső szervezeti egységekkel:

nem történt egyeztetés

Törvényességi ellenőrzésre bemutatva:

Oleárné Dr. Kádas Marianna jegyző 2024. június 4.

A döntés végrehajtásáért felelős:

– polgármester / jegyző / osztályvezető / kft. ügyvezetője

A döntés végrehajtásának határideje: azonnal

*„A legsikeresebbek éppen abban vagyunk, hogy egyre tovább egészségesek maradunk,
aminek azonban az a következménye, hogy egyre öregebbek leszünk.*

(Rudi Westendorp)

Tájékoztató az időskorúak helyzetéről Szerencsen

2024.

Készítette:

dr. Sipos Attila

ESZEI Alapszolgáltatási Központ

igazgató

Bevezetés

Az emberi élet hosszabbodásával megjelent egy új eddig nem ismert fogalom a társadalmi szintű előregedés, amellyel mára már minden országnak szembe kell néznie. Nem helytálló az a korábban elfogadott nézet, hogy az idősödési válság csak a fejlett nyugati államokat érinti. A WHO adatai alapján a társadalmak idősödése egy gyorsuló folyamat, melynek következtében az ezzel újonnan szembesülő, sok esetben fejlődő vagy nehezebb gazdasági, egészségügyi, szociális háttérrel bíró országoknak jelentősen rövidebb idő alatt lenne szükséges adaptálódnia az idősödés generálta új helyzetekhez (WHO, 2018; WHO, 2020). Mivel az idősödés egyre erőteljesebben van jelen a világban, a kutatók és szakemberek érdeklődését is felkeltette. Az ENSZ 1982-ben Bécsben elfogadta az idősödéssel foglalkozó akció tervet, melyet 2002-ben Madridban átdolgozva és aktualizálva újra elfogadta. Ebben már olyan főbb területeken fogalmaztak meg közös javaslatokat, mint az aktív részvétel a társadalmi folyamatokban és fejlődésben, munka és idősödő munkaerőpiac, vidéki területeken élő idősök (a migráció és urbanizáció kérdései), a korcsoport tudáshoz és oktatáshoz/képzéshez való hozzáférése. 2012 az aktív idősödés és a generációk közti szolidaritás éve volt az Európai Unióban (Európai Bizottság, 2014). Az aktív idősödés egy olyan komplex megközelítés mely az élet számos területét érintve hangsúlyozza az idős emberek minél hosszabban tartó, független és aktív idősödésének lehetőségét, melyben társadalmi erőforrásként is tekinthetünk az idős generációra (Zaidi, 2015). Egészségesebbnek és aktívabbnak maradni nem csupán az idősök saját jólléte szempontjából bír nagy jelentőséggel, így a nagyobb társadalmi és gazdasági jólét megteremtéséhez és fenntartásához is hozzájárulhatnak, mely a társadalom egésze számára kiemelkedően fontos (Foster & Walker, 2015). Az idősökhöz, idősödéshez kapcsolódó változások témáját jelenleg is folyamatos és aktív érdeklődés kíséri, a 2020-2030 közötti évtizedet az Egészséges Idősödés Évtizedének választották (WHO, 2020). Az idősök számára elérhető ellátórendszerek nem minden esetben vannak felkészülve a növekvő igényekre. Az idősödés a szociális ellátórendszeren túl erőteljes nyomás alá helyezi az egészségügyi és gazdasági ellátórendszereket, hiszen az igények e két rendszerben is növekednek.

Demográfiai adatok:

Társadalmi szinten az idősök arányának növekedése egy hosszú, a 20. században megindult folyamat. Míg az 1900-as évek elején a világ népességének csupán 1%-a tartozott a 65 éves vagy idősebb korosztályhoz, addig ez a szám 2000-ben 7% volt, és az előrejelzések alapján 2050-re elérheti a 16%-ot (Phillipson, 2013; United Nations, 2019:1). Az idősök számának vizsgálatát tekintve nincsen konszenzus a tekintetben, hogy a 60 éves kort betöltött és idősebb személyeket vonják be a statisztikai számításokba, vagy ezt csupán 65 éves kortól tegyék meg. Az idősor „határának” változását vetíti előre az a flexibilis számítás mely a várható élettartamot alapul véve azt az életkort (old-age threshold) tekinti az idősödés „határának”, melyben először 15 év alá csökken a várható élettartam az adott országban (IIASA, 2012; Scherbov & Sanderson, 2019).

Ezen megközelítés alapján Magyarországon 2000-ben tekinthettük volna az időskor határának a 64,7 évet (mely a legközelebb esik a jelenleg is használt 65 évhez), 2010-ben ez a szám már a 66,6 éves kort jelentette, 2025-ben pedig eszerint a számítás szerint már a 68 éves és idősebb személyeket kellene az idős korcsoporthoz tartozónak tekintenünk. Európai viszonylatban 2001 és 2020 között a 65 éves és idősebb népesség aránya az EU27 országokban 15,8%-ról 20,6%-ra emelkedett (Eurostat, 2021/1), 2050-re ez prognosztizáltan 29,5%-ra növekszik (Eurostat, 2021/2). Az idősek számának emelkedésével az időskori függőségi ráta is emelkedik, uniós viszonylatban 2010-2020 közötti évtizedben 26,3%-ról, 32%-ra (Eurostat, 2021/3). Magyarország esetében az európai adatokhoz hasonló statisztikákat és előrejelzéseket látni, míg 2019-ben a 65 éves és idősebb hazai népesség aránya a magyar társadalomban 19,6% volt, addig ez a szám 2030-ra 21,7%-ra emelkedik, 2050-re pedig várhatóan 27,8%-ra (European Commission, 2021).

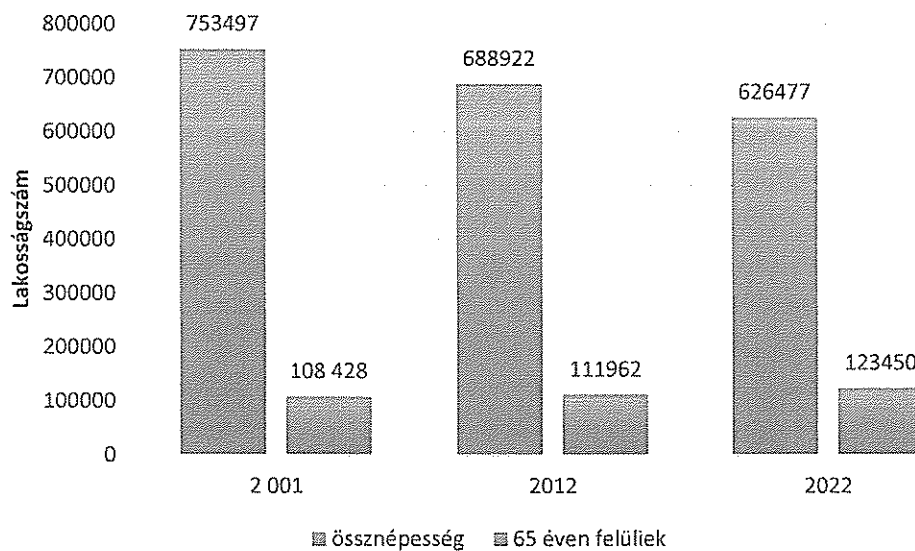
Az Eurostat adatok alapján az európai országok 3 csoportba kerültek leválogatásra a 65 éves korban várható-, és egészségben várható élettartam vonatkozásában (Eurostat, 2021/4; Eurostat, 2021/5):

- Magas várható élettartam és magas egészségben várható élettartam 65 éves korban férfiak és nők esetében egyaránt (ún. magas csoport) pl.: Írország, Málta, Svédország és Norvégia
- Közepesen magas várható élettartam és közepesen magas egészségben várható élettartam 65 éves korban férfiak és nők esetében egyaránt (ún. közepes csoport) pl.: Dánia és Lengyelország
- Alacsony várható élettartam és alacsony egészségben várható élettartam 65 éves korban férfiak és nők esetében egyaránt (ún. alacsony csoport) pl.: Románia és Magyarország

Magyarországon a férfiak 65 éves korban várható élettartama és az egészségben várható élettartama között 8,1 év eltérés van, míg nők esetében ez a különbség 11,2 év (Eurostat, 2021/4; Eurostat, 2021/5).

A 65 éves korban várható élettartamok tekintetében mindkét nem esetében Magyarország mutatta a Visegrádi Négyek közül a leggyengébb eredményt 2019-ben, a 65 évesen egészségben várható évek számát tekintve Szlovákiát megelőzve az utolsó előtti helyre került az ország.

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye lakónépessége 2001, 2012 és 2022 évben

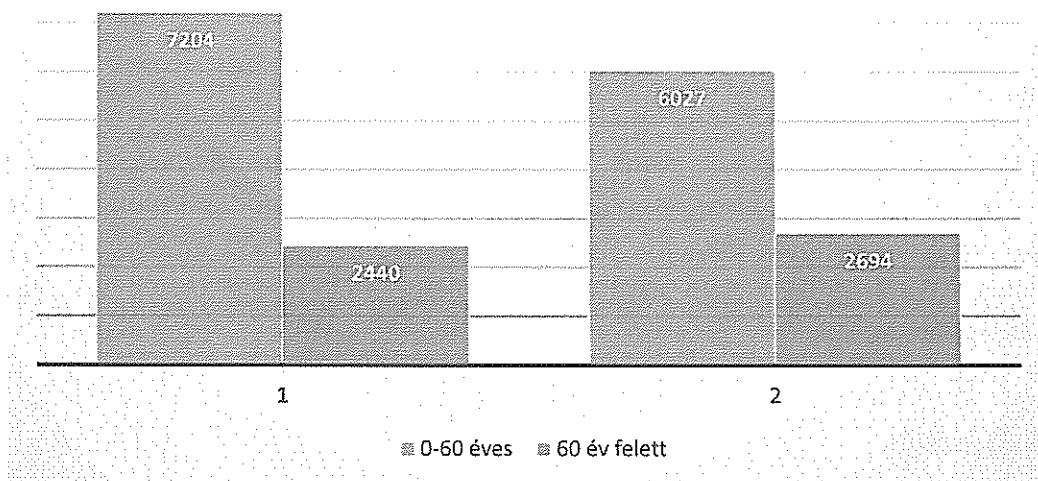
(KSH, STADAT)

Születéskor várható élettartam

	2001		2012		2022	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
B.A.Z. vármegye	66,59	76,10	68,95	76,76	70,12	77,32
Országos	68,15	76,46	71,45	78,38	72,55	79,05

(KSH, STADAT)

Szerencs város lakosságának alakulása 2010 és 2023 évben

Az ábrákon jól látható, hogy a lakosság száma B-A-Z vármegyében, csak úgy, mint Szerencs városában folyamatosan fogy. Az idősök lakossághoz viszonyított aránya folyamatosan nő. Tehát a nemzetközi folyamatok alól mi sem vagyunk kivételek. Meggyőződésem, hogy a társadalmi elöregedés hozta kihívásokkal országos, vármegyei és itt helyi szinten is foglalkoznunk kell.

Manapság az öregkorba érkező emberek egyik jellemzője, hogy kevesebb gyermeke, unokája van, mint ahogy az a régebbi időkben megfigyelhető volt. A mai kor idősei kevesebb gyermekszámú családból származnak, kevesebb a testvér, unokatestvér. A kiterjedt családi támogató háttérrendszer egyre kevesebb személyre korlátozódik. Kapcsolatrendszerük is beszűkülhet, így a nyújtott természetes támaszok is visszaszorulnak, melyek anyagi eszközökkel nem helyettesíthetők.

Mint, már korábban említettem a szociális és egészségügyi ellátó rendszer sok esetben nincs felkészülve a növekvő igények kielégítésére. Ez elsősorban nem helyi szintre vonatkozik, hanem országosan kellene foglalkozni az ellátások átalakításával, esetleges bővítésével.

Az öregedés nem egy individuális folyamat, hanem hatást gyakorol a szűkebb és a tágabb környezetre. Együttal az egymásrautaltságot is magába foglalja, melynek fontos eleme a generációk közti szolidaritás.

Városunkban az idős emberek, az önkormányzat által biztosított települési támogatásokat, intézményi szinten az ESZEI Alapszolgáltatási központ és a SzTcKT által, az 1993.évi III.tv. (Sztv.) biztosított szociális alapszolgáltatásokat, valamint a Szerencsi Idősök Otthona és a Gyémántkapu Idősök Otthona szakellátásait vehetik igénybe.

Települési támogatások:

- Gyógyszertámogatás
- Ápolási támogatás
- Idősek világnapja alkalmából nyújtott támogatás
- Rendkívüli települési támogatás

Alapszolgáltatások:

Étkeztetés:

Étkeztetés keretében Szerencs város területén élő szociálisan rászorult személyeknek, nyugdíjasoknak, illetve rokkantnyugdíjasoknak az étkeztetéséről kell gondoskodni, akik önmaguk vagy eltartottaik számára, tartósan vagy átmenetileg ezt önállóan nem képesek megoldani. Étkeztetés keretében napi egyszeri meleg ételt, igény esetén lakásra történő kiszállítással biztosítjuk.

Az ellátás módja:

Fizikai ellátás, melynek keretében az önkormányzat tulajdonában lévő Szerencsi Városüzemeltető Kft. által működtetett, Szerencs Bekecsi út 10. sz. alatt található főzőkonyháról biztosítja az étkezést a lakosság igényeinek megfelelően:

- elvitellel
- kiszállítással
- nappali ellátásban (idősek klubja) történő fogyasztással.

A szállításról saját maguk gondoskodók részére, az alábbi telephelyeink tálalókonyhájáról történik étel kiszolgálás

- Idősek Klubja Szerencs-Ond, Fő út 71.
- Idősek Klubja Dobó K. u. 31.
- Főzőkonyha, Bekecsi út 10.

Az étkeztetést biztosítjuk az Idősek klubjaiban, helyben fogyasztással a telephelyeken, ahol kézmosási lehetőség, nemenként elkülönített illemhely, evőeszköz és étkészlet áll rendelkezésre az igénybe vevők részére.

Kérésre a napi meleg ételt házhoz szállítjuk, saját gépkocsinkkal.

Az étkeztetés hétfőtől péntekig, munkanapokon vehető igénybe.

Az ellátás önkéntesen, saját kezdeményezésre vehető igénybe. Az ellátást kezdeményezheti még a háziorvos és a lakókörnyezetből bárki, aki ellátatlan, idős vagy szociálisan rászorult embert észlel.

Az igénylők, az ellátásra vonatkozó igényüket szóban vagy írásban az Alapszolgáltatási Központhoz nyújtják be. Az ellátás iránti kérelemről az adatfelvétel, és a szociális

körülményekről való tájékozódás után az Alapszolgáltatási Központ igazgatója dönt, melyről a kérelmezőt értesíti.

Nappali ellátás:

A nappali ellátás működésének célcsoportja elsősorban az idősek, vagy speciális szükségletekkel élő csoportok, akik részére szükséges a társadalmi befogadás, elfogadás, beilleszkedés elősegítése, egészségügyi gondok miatti izoláltság csökkentése, segítség a rehabilitációban, megélhetési problémák enyhítése, önellátás, független élet elérésének elősegítése, önszerveződő csoportok működésének segítése.

A nappali ellátást nyújtó intézmények az igénybe vevők részére szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelő, napi ritmust biztosító szolgáltatást nyújtanak. Klubjainkban az étkezési lehetőséget szociális étkeztetés keretén belül lehet igénybe venni. Nagy hangsúlyt fordítunk az ellátottak szociális és mentális támogatására, egyéni esetkezelésre, valamint a kulturális, és egyéb kikapcsolódást biztosító programok megvalósítására, így erősítve az idősek hasznosság-fontosság tudatát, a tevékeny életet számukra.

Városunkban három városi fenntartású, idősek nappali ellátásával foglalkozó klub működik az alábbiak szerint:

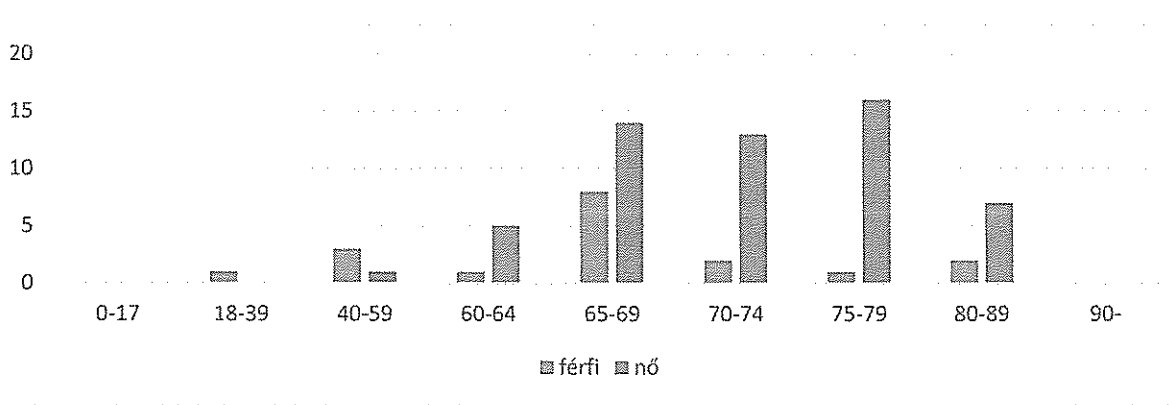
Cím	Szerencs, Rákóczi u. 63.	Szerencs-Ond, Fő u. 71.	Fecskés, Dobó Katica u. 31.
Alakulás időpontja	1963	1985	1992
Férőhelyek száma	25 fő	25 fő	25 fő
Dolgozói létszám	2 fő	3 fő	2 fő
Nyitva tartás ideje hétfőtől- péntekig	8-16 óráig	8-16 óráig	8-16 óráig

Az idősek klubjai Ondon és Fecskésen közösségi ház- jellegű tevékenységet is folytatnak az alapvető szociális tevékenységen túl.

Az ellátottak megoszlása nemenként és korcsoportonként

2024. január 01-én

Idősek klubja/fő	0-17	18- 39	40- 59	60- 64	65- 69	70- 74	75- 79	80- 89	90-	Összesen
Férfi	0	1	3	1	8	2	1	2	0	18
Nő	0	0	1	5	14	13	16	7	0	56
Összesen	0	1	4	6	22	15	17	9	0	74

Az idősök nappali ellátásának célja, hogy vállaljon jelentős szerepet az igénybe vevők szociális helyzetének javításában, egészségük megőrzésében, mentális állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító szolgáltatást nyújtson. Jelenjen meg a közösségi folyamatok katalizátoraként, mint ellátási forma. Az ellátás biztosításával a rászorultság fogalma széles körben értelmezve történjék, - a komplex gondozás minden eleme valósuljon meg személyre szabottan és igazodjon a lakosság igényeihez.

Klubjainkban igénybe vehető ellátási formák:

1. Tanácsadás
2. Készségfejlesztés
3. Háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás
4. Esetkezelés
5. Felügyelet
6. Gondozás
7. Közösségi fejlesztés

A felsorolt szolgáltatási elemek beépülnek a nappali ellátás szakmai programjába, ezek gyakorlati megvalósításával egy személyközpontú, szükségletorientált szolgáltatás kialakítására nyílik lehetőségünk, amelyben kiemelt szerepet kapnak a prevenciót célzó tevékenységek.

A fentieken kívül szükség esetén segítséget nyújtunk még az igénybe vevők részére:

- szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelő életritmust biztosító szolgáltatás nyújtása;
- közösségi programok szervezése;
- helyet biztosítunk közösségi szervezésű programoknak, csoportoknak
- igény esetén a szociális étkeztetés megszervezése
- szükség esetén az egészségügyi alapellátás megszervezése, szakellátáshoz való hozzájutás segítése
- hivatalos ügyek intézésének segítése
- munkavégzés lehetőségének szervezése

- életvezetés segítése
- szabadidős programok szervezése

Célunk olyan közösségi ellátás kialakítása, ahol az otthonában egyedül élő idős ember megtalálja azokat a társas kapcsolatokat, melyek elősegítik a biztonságérzetét, oldják magányosságát, segítik a szabadidő hasznos eltöltését. Segítjük az idősek életminőségének szinten tartását, társas kapcsolataik fejlesztését, izoláltságuk megelőzését, illetőleg megszüntetését. Az Idősek Klubjaiban szociális információs szolgálatot is biztosítunk, az érdeklődő időseknek széleskörű tájékoztatást adunk a pénzügyi, illetőleg természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásokról és szükség esetén segítjük őket az ügyintézésben. Felvilágosító előadások szervezésével, tanácsadással, gyógytorna, mozgás lehetőségének biztosításával, valamint mentális gondozással tesszük élhetőbbé az idősek életét.

Fontos kialakítani az interperszonális kapcsolatokat minél magasabb szintjén, ezen belül támogatva az önszerveződő csoportokat, aktívan bevonva a családtagokat rendezvények szervezésébe, lebonyolításába, saját ötleteik megvalósításába. Lényeges az idősekben rejlő tudás, tapasztalat, képességeket igénylő tudások átadása, közösségi ötletek megvalósítása, kirándulások, színházlátogatások.

Klubjaink is változatos programokkal igyekeznek színesíteni gondozottjaink hétköznapjait.

2023-2024 évben az alábbi programok kerültek megrendezésre klubjainkban:

Január: Újév köszöntő, pezsgős koccintás, házi ünnepség mindhárom klubban

Február: Farsangi ünnepség az ondi klubban, mindhárom klub részvételével

Fánk sütés

Március: Nőnapi megemlékezés mindhárom klubban, részvétel a városi ünnepségen

Március 15-ei ünnepségen való részvétel Ondon

Egészségmegőrző előadás Fecskésen mindhárom klub részvételével

Április: Készülődés a húsvéti ünnepekre, locsolkodás

Református Istentisztelet úrvacsorával Fecskésen

Május: Anyák napja megünneplése, óvodások anyák napi műsora mindhárom klubban

Közös főzés, szalonnasütés a fecskési klubban

Hősök napi koszorúzáson való részvétel Ondon

Június: Közös szalonnasütés a fecskési klubban

Pünkösdi Református Istentisztelet úrvacsorával Fecskésen

Közös főzés az ondi falunapon

Hősök Napja megünneplése

Július:

Az ondi klub kirándulást szervezett Bükkszentkeresztre

Augusztus: Református Istentisztelet és úrvacsora a fecskési klubban

Államalapítás és új kenyér ünnepe mindhárom klubban

Szeptember: Kirándulás Megyszóra

Egészségmegőrző előadás Fecskésen

Október: Idősek napi rendezvények (városi, klubszintű) mindhárom klub részvételével

Főzés az ondi klubban

November: Halottak napi megemlékezés, gyertyagyújtás a szerencsi klubban

Márton napi vigasságok mindhárom klub részvételével

December: Mikulás ünnepség mindhárom klubban

Református istentisztelet, úrvacsora a fecskési klubban

Városi óvodások karácsonyi műsora mindhárom klubban

Cukorgyári Férfikar előadása a szerencsi klubban

Adventi készülődés és gyertyagyújtás mindhárom klubban

Karácsonyi ünnepség mindhárom klubban

Házi segítségnyújtás:

A házi segítségnyújtás az igénybe vevő személy lakásán, lakókörnyezetében biztosít ellátást. Hozzájárul ahhoz, hogy az igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete életkorának, élethelyzetének, egészségi állapotának megfelelően biztosított legyen, és ez meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével történjen.

A házi segítségnyújtást a települési önkormányzat köteles biztosítani.

A házi segítségnyújtás keretében *szociális segítség* vagy *személyi gondozás* vehető igénybe.

A SZOCIÁLIS SEGÍTÉS tartalmazza

- a) a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
- b) a háztartási tevékenységben való közreműködést,
- c) a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
- d) szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét.

A SZEMÉLYI GONDOZÁS - a szociális segítség tevékenységei mellett - magában foglalja az igénybe vevő személlyel való segítő kapcsolat kialakítását, fenntartását, továbbá gondozási és ápolási feladatok elvégzését is.

A házi gondozást végző szolgáltató a házi segítségnyújtás során együttműködik az egészségügyi és szociális alap- és szakellátást nyújtó intézményekkel.

A Szerencsi Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működik. Szerencsen 23 fő szociális gondozót foglalkoztat. Ellátottak száma: 160 fő

Szakellátások:

Gyémántkapu Idősek Otthona

Ellátotti létszám: 140 fő

TIREK Szerencsi Idősek Otthona

Ellátotti létszám: 217 fő

A szabadidő hasznos és tartalmas eltöltésében, a társas kapcsolatok ápolásában nyújtanak segítséget a Szerencsi Művelődési Központ és Könyvtár által működtetett szervezetek, egyesületek:

Városi Nyugdíjasklub

Minden kedden és pénteken 14-17 óráig

- beszélgetés, kirándulás, egészségügyi előadások

Öreg a nénikéd egyesület (civil kezdeményezés)

Minden csütörtökön 15-17 között

- tagsági díjas

Nyárutó Nyugdíjasklub

Működése betegség miatt átmenetileg szünetel

Nordic Walking

- szabadtéri edzések, kirándulások

Szerencsi Képzőművész Stúdió

Foglalkozások: minden kedden 14 órától

Szerencsi Logiklub

Minden szerdán 14 órától

Ultiklub

Minden hétfőn 14 órától

Szerencsi férfikar

Próbák minden szerdán 19 órától

HATÁROZATI JAVASLAT

**Szerencs Város Önkormányzata Képviselő-testületének
.../2024. (...) határozata
Tájékoztató az időskorúak helyzetéről Szerencsen**

Szerencs Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az ESZEI Alapszolgáltatási Központ által készített időskorúak helyzetéről szóló tájékoztatót az előterjesztés tartalmával elfogadja.

Felelős: polgármester, jegyző
Határidő: azonnal